

Deglució i trastorns relacionats: valoració i intervenció

Codi: 104147

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OB	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Andreu Sauca Balart

Correu electrònic: Andreu.Sauca@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

La bibliografia pot estar també en altres llengües, com el castellà, l'anglès, francès, italià, portuguès...

Equip docent extern a la UAB

Poden intervenir empreses i/o professionals externs a petició del docent.

Prerequisits

Haver cursat l'assignatura "Neurologia del Llenguatge"

AQUESTA GUIA DOCENT CORRESPON TAMBÉ A LA DOCÈNCIA ALTERNATIVA PER A L'ALUMNAT MATRICULAT A L'ASSIGNATURA DEL PLA D'ESTUDIS ANTIC 101712.- Disfàgia i trastorns relacionats

Objectius

En acabar l'assignatura l'alumne/a haurà de ser capaç de:

- Avaluar i diagnosticar els trastorns de l'alimentació i la deglució en totes les edats i etiologies.
- Saber administrar el MECV-V i altres proves com l'EAT10 i la Tècnica de Payne)
- Conèixer les bases anatòmiques implicades en els processos rehabilitadors de la deglució i de les restants post-cirurgia amb resultat de disfàgia.
- Conèixer i saber aplicar les maniobres i tècniques terapèutiques per a tractar els trastorns de l'alimentació i la deglució estudiats.
- Conèixer els productes específics per l'alimentació de pacients amb disfàgia.
- Conèixer les eines i productes més habituals tant per a l'avaluació com pel tractament dels problemes de deglució.
- Saber identificar els trastorns associats que comporten per tal de prendre decisions terapèutiques eficaçes.
- Conèixer les conseqüències de les laringectomies (parcials i totals) sobre la deglució dels pacients.

- Conèixer els mecanismes de rehabilitació de l'olfacte en laringectomitzats.
- Conèixer les qüestions de cura personal que el logopeda necessita saber per tractar pacients amb laringectomia total.
- Conèixer les bases per rehabilitar la parla esofàgica, protèsica i electrònica en laringectomitzats totals.

Competències

- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
- Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
- Valorar de manera crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
2. Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).
3. Descriure i explicar la base teòrica de les tècniques de rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució d'origen neurològic.
4. Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.
5. Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució causades per dany cerebral.
6. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
7. Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
8. Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.
9. Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.

Continguts

1. Anatomofisiologia de la deglució.
 - Fisiopatologia de la deglució.
 - Semiologia dels trastorns de la deglució.
2. Exploració clínica i instrumental de la deglució.
 - EAT10
 - MECV-V
 - T. de Payne
 - Altres exploracions
3. Identificació i maneig de la disfàgia en neonats prematurs.

- Desenvolupament de les funcions orals de l'alimentació
- Alimentació infantil: normalitat, reflexos i evolució
- Estimulació orofacial en les UCIN
- 4. Disfàgia orofaríngea d'origen neurològic i trastorns associats
 - Exploració i rehabilitació de la disàrtria
- 5. Disfàgia d'origen orgànic i trastorns associats.
 - Exploració i rehabilitació de les disglòssies
- 6. Disfàgia vs deglució atípica i trastorns associats
 - Avaluació clínica i instrumental de la deglució atípica
 - Interrelació entre deglució atípica, alteracions de parla i disfuncions orofacials associades
 - Diagnòstic diferencial: disfàgia i deglució atípica
- 7. Objectius, programació i planificació de la rehabilitació de la deglució segons patologia de base
 - Maniobres i tècniques directes i indirectes de Rehabilitació de la disfàgia
- 8. Laringectomia:
 - Disfàgia inherent a la condició de laringectomitzat
 - Cura bàsica.
 - La Veu sense laringe:
 - Veu protèsica
 - Veu esofàgica. Procediments i condicionants. La seva producció. Diferents tipus d'injecció.
 - L'electrolaringe
 - Altres alternatives (comunicadors)

Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric de cada tema i un mòdul en el que s'entrenarà a l'alumne de forma pràctica en l'ús de les principals proves d'avaluació de la deglució i els seus trastorns.

Les activitats formatives -amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- s'especifiquen a continuació.

Nota: La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes de teoria amb suport TIC	61,5	2,46	2, 3, 5, 9
Classes pràctiques d'exploració i d'anàlisi crític i debat de casos pràctics	6	0,24	6, 7
Tipus: Supervisades			
Tutories programades amb el professor per revisió d'activitats dirigides	3,5	0,14	1, 3, 7
Tipus: Autònomes			
Consultes bibliogràfiques i documentals	36	1,44	4, 5
Lectura comprensiva de materials	47,25	1,89	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9
Participació en fòrums de comunicació entre companys	23	0,92	2, 3, 7
Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals	15	0,6	5
Realització de treballs	30	1,2	4, 5

Avaluació

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Avaluació continuada:

[EV1] Evidència 1: Primer període avaluatiu. Examen individual, presencial, tipus test. No eliminatori de matèria.

[EV2] Evidència 2: Primer període avaluatiu. Examen individual, on-line, oral de producció de veu erigimofònica.

[EV3] Evidència 3: Segon període avaluatiu. Examen individual, on-line, tipus test. Acumulatiu de tota la matèria de la part teòrica.

[EV4] Evidència 4: Segon període avaluatiu. Examen individual, on-line, tipus test o de desenvolupament breu, de tota la matèria vista a les pràctiques.

(veure pautes d'avaluació)

Pautes d'avaluació:

La puntuació obtinguda a l'examen de la matèria impartida a les pràctiques, sols serà computable si s'ha assistit a totes les sessions pràctiques del curs assignades.

Alumne/a no avaluable: si no ha lliurat com a mínim evidències d'aprenentatge amb un pes mínim del 40%.

Assignatura superada: aprovar amb un 5 (escala 0-10) tenint en compte els pes percentual de cada evidència abans esmentada.

Proves de Reavaluació: Període de recuperacions. Examen individual, on-line, tipus test. Acumulatiu de tota la matèria de la part teòrica i pràctica.

Podrà optar a realitzar alguna de les proves de recuperació aquell alumnat que no hagi assolit els criteris establerts per superar l'assignatura i que hagi estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues tercers parts de la qualificació total de l'assignatura. Només es donarà

l'opció de recuperació de les evidències en que cada estudiant hagués demostrat un rendiment insatisfactori, si la nota de curs ha estat com a mínim de 3,5 (escala 0-10) i no major de 5. La reavaluació podrà constar de dues parts: una prova tipus test i la resolució oral d'un cas pràctic o, alternativament, l'alumne, en cas d'haver suspès una única prova, podrà optar per tornar a ser avaluat de la prova no superada.

El docent es reserva l'opció de complementar la nota dels alumnes avaluant aspectes com l'interès per la matèria, dedicació, entre d'altres.

Matrícula d'Honor:

En qualsevol cas, la nota màxima assolible serà un 10, tot i que es tindrà en compte la nota relativa i la implicació de l'alumne/a a l'hora d'adjudicar possibles Matrícules d'Honor.

Crono:

EV3 i EV4, al Segon període avaluatiu, estaran separades, al menys, per una setmana.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1. Examen Oral de Veu erigmofònica	5%	0,25	0,01	1
EV2. Examen. Tipus Test. No eliminatori.	25%	0,5	0,02	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
EV3. Examen. Tipus Test. Acumulatiu de tota la matèria vista a les classes teòriques.	40%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
EV4. Examen. Tipus Desenvolupament escrit breu, de tota la matèria vista a les Pràctiques.	30%	1	0,04	1, 4, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

1. FONAMENTAL

Manuals de Referència:

D. Bleeckx. *Disfagia. Evaluación y reeducación trastornos de la deglución*. Mc Graw Hill, 2004. (Esgotat, però hi és a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB, inclouent-hi el CD-ROM)

J.A. Logemann. *Evaluation and Treatment of Swallowing Disorders*. Pro-ed, Austin, Texas, 1998

G. Heuillet-Martin, L. Conrad. *Hablar sin Laringe. Rehabilitación de la voz en laringectomizados*. Ed. Lebón 2003.

LLIBRES:

M. Velasco. V. Arreola, P. Clavé, C. Puiggrós. *Abordaje clínico de la disfagia orofaríngea: diagnóstico y tratamiento*. Nutrición Clínica en Medicina, Novembre 2007.

N. Melle. *Guía de intervención logopédica en la disartria*. Colección Trastornos del lenguaje, n. 4, Editorial Síntesis, Madrid, 2008

2. COMPLEMENTÀRIA:

LLIBRES:

S. Borrás y V. Rosell. *Guía para la reeducación de la deglución atípica y trastornos asociados*. Nau Llibres, 2005

P. Clavé y P. García. *Guía de diagnóstico y de tratamiento nutricional y rehabilitador de la Disfagia Orofaríngea*. Nestlé Nutrition. Editorial Glosa, S.L. Barcelona 2011

Glaucia del Burgo. G. de la Aleja. *Rehabilitación de problemas de deglución en pacientes con daño cerebral sobrevenido*. Editorial EOS, Madrid, 2004

D. Grandí i G. Donato. *Terapia miofuncional. Diagnóstico y tratamiento*. Ed. Lebon. Barcelona, 2008. (Inclou CD-ROM i làmines)

Nestlé Nutrition. *EAT 10, Herramienta validada para el cribado de la disfagia*. Nestlé, 2011

I. Queiroz Marchesan. *Fundamentos de la Fonoaudiología. Aspectos Clínicos de la motricidad oral*. Editorial Medica Panamericana, 2002

J.M. Ustrell et al. *Terapéutica multidisciplinaria de las maloclusiones dentarias en el paciente infantil*. Laboratorios KN, Barcelona, 2001

N. Zambrana. *Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial. Tratamiento precoz y preventivo. Terapia miofuncional*. Masson. Actualidades Médico Odontológicas Latinoamérica. 2000

F. Le Huche. Trad. Asociación Española de Laringectomizados. *La Voz sin Laringe*.

F. Le Huche, A. Allali, G. Miroux. *La Voz sin Laringe. Manual de Reeducción Vocal*. Ed. Médica y Técnica. 1982.

L. Arrazubi, L. Royo. Servei ORL de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. UAB. *Guia d'ajuda per a la persona intervinguda de Laringectomia Total*. 2001

Manuales ORL:

P. Abelló y M. Quer. *Manual d'Oto-rino-laringologia*. Manuals de la Universitat Autònoma de Barcelona, n. 8. Bellaterra, 1992.

R. Ramírez et al. *Manual de Otorrinolaringología*. McGraw-Hill-Interamericana. Madrid, 1998.

C.A. Rosen & C.B. Blake Simpson. *Técnicas Quirúrgicas en Laringología*. Amolca. Caracas. 2013.

Atles anatòmics:

J.E. Muscolino. *Atlas de músculos, huesos y referencias óseas. Fijaciones, acciones y palpaciones*. Paidotribo. Badalona. 2012.

A. Biel. *Guía topográfica del cuerpo humano. Cómo localizar huesos, músculos y otros tejidos blandos*. Paidotribo. Badalona. 2012.

Webs:

<http://www.dysphagiaonline.com>

<http://www.logopediamail.net>

<http://www.voiceandswallowing.com>

<http://www.fresenius.com/407.htm>

<http://www.nestle-nutrition.com/Public/Default.aspx>

<http://www.nutriciaclinico.es>

<http://www.myessd.org>

<http://www.essd2013.org>

<http://www.soclogopedia.org>

<https://sensorialitat.blogspot.com>

Articles:

Diversos articles del sector.

Programari

- Praat (www.praat.org)
- DISFAPP (<https://disfapp.es>)